

Фрідріх Ніцше. Воля до влади у сучасному світі

*Тимофей ВИННИЧЕНКО, здобувач освіти,
Науковий керівник – Світлана ЧМИХУН, кандидат філос. наук, доцент,
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Філософське осмислення впливу влади на більшість сфер суспільного життя має велике значення для розвитку соціально-гуманітарної думки. Стає зрозумілим, що влада охоплює ширші категорії соціальних явищ, ніж вважалося раніше. Феномен влади охоплює практично всю сферу соціальних відносин і, значною мірою, зумовлює внутрішню сутність самої людини. Прояви цього феномена в соціальній реальності багатогранні й мають широкий діапазон задіяних у них суб'єктів. У владних відносинах беруть участь у тій чи іншій формі практично всі члени суспільства. Влада виявляється масштабним суспільним феноменом, що впливає на долю кожної людини. Таким чином, номінальна влада в суспільстві виявляється лише зовнішньою оболонкою складнішого за своєю сутністю явища. У своєму творі «Воля до влади» Ніцше ставить волю до влади, як основну рушійну силу всього світу. Воля до влади не обмежується лише політичним або соціальним значенням, вона виражається у прагненні до самоствердження, до переваги та до подолання особистих обмежень. Все у світі рухається цією волею – не лише люди, а й природа, суспільні структури, культура і навіть наука. «Що таке добро? Все, що помножує в людині чуття сили, жадання влади і, зрештою, саму силу. Що таке зло? Все, що походить від слабості. Що таке щастя? Коли відчуваєш, як зростає сила, отже, долається опір. Потрібна не вдоволеність, а більша могутність, не просто мир, а війна; не чеснота, а дія». [1]

У сучасному світі філософська концепція волі до влади передусім має прояв у прагненні контролю над особистим життям та контролем над особистою долею. Люди у наші дні дедалі частіше обирають успіх та автономність від суспільства на шкоду традиційним представленням про життєві цінності. Таке бачення світу може бути розглянуто, як спроба втілення у життя концепції «Надлюдини», яка руйнує соціальні, моральні та культурні обмеження та, знаходячи справжню свободу, створює свої особисті цінності.

Важливим проявом прагнення сучасного людства до концепції «Надлюдини» є прагнення до технологічного розвитку. Прагнення людства у подоланні своїх біологічних обмежень через науку та технології є нічим іншим, як спробою подолання своїх природних обмежень. Таке мислення у сучасному світі створило ідею у подоланні за рахунок технологій не тільки обмежень зовнішньої середовища, а й обмежень людського тіла або розуму. Концепція технологічного подолання людських слабкостей отримала назву «Трансгуманізм». У свій час Ф. Ніцше закликав до прагнення до влади над своїми слабкостями, трансгуманісти у сучасності прагнуть до здобуття влади над біологічними обмеженнями.

Одним із ключових моментів філософії Ф. Ніцше є його критика традиційної моралі, особливо християнської. Він стверджував, що сучасна

мораль, заснована на християнських цінностях смирення, самопожертви та рівності, придушує природне прагнення людини до влади та утвердження себе. У сучасному світі християнська мораль дійсно відійшла на другий план, проте, їй на заміну у сучасному світі з'явилися ідеології, що зайняли таку саму нішу «абсолютної істини». У сучасності, під впливом релятивізму, ми бачимо, як суспільства дедалі частіше ставлять під сумнів традиційні етичні норми, пропонуючи нові форми моралі, які враховують різноманітність людського досвіду. Вони стверджують, що сучасні системи моралі часто обслуговують інтереси певних еліт чи інституцій, які використовують мораль як засіб контролю. Наприклад, критикується вплив релігійних догм на політичні рішення чи соціальні інститути, що можуть пригнічувати індивідуальну свободу чи права людини.

Література

1. Ніцше Ф. Жадання влади. Спроба переоцінки всіх цінностей / Перекладено за виданням: Friedrich Nietzsche. Werke, Band VIII, Leipzig, 1899. [Електронний ресурс] / Бібліотека української літератури. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3782>

Екзистенційно-аксіологічний аспект нігілізму у філософії Фрідріха Ніцше

Дмитро ГАПЛЕВСЬКИЙ, здобувач III освітньо-наукового ступеня (PhD)

Науковий керівник тез — Наталя БІЛЬЧУК, канд. філос. наук, доцент

Національний аерокосмічний університет ім. М. С. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Екзистенціалізм з'являється тоді, коли людина опиняється в межовій ситуації, з одного боку вона відчуває загубленість, занепокоєність, покинутість у обточену просторі, а з іншого боку, коли вона шукає вибору, коли вона апелює до онтологічної свободи, коли вона усвідомлює свою відповідальність. Екзистенціалізм підкреслює, що людина відповідає за свої дії лише тоді, коли діє вільно, має свободу волі, вибору і засоби їхньої реалізації. Формами прояву людської свободи є творчість, ризик, пошук сенсу життя та інше.

У енциклопедії сучасної України нігілізм (від лат. nihil – ніщо) визначається як світоспоглядання та спосіб людського світовідношення, що містить інтенції заперечення, свавілля, відчаю, розчарування, недовіри тощо. Нігілізм виражається у запереченні існування Бога, безсмертя душі, свободи волі, могутності розуму, можливості пізнання, об'єктивності моралі, духовних підвалин буття, культурних засад, суспільного устрою, прав націй на самоідентифікацію та самовизначення, оптимістичних перспектив людської історії [1].

Виявом нігілізму є світонастанова, що відповідає ситуації межування з екзистенційною «безоднею», для Ф. Ніцше стає засобом переоцінки цінностей.

Фрідріх Ніцше один з перших хто намагався не лише знайти причини нігілізму, а й подолати його. Для цього зробимо аналіз другого розділу